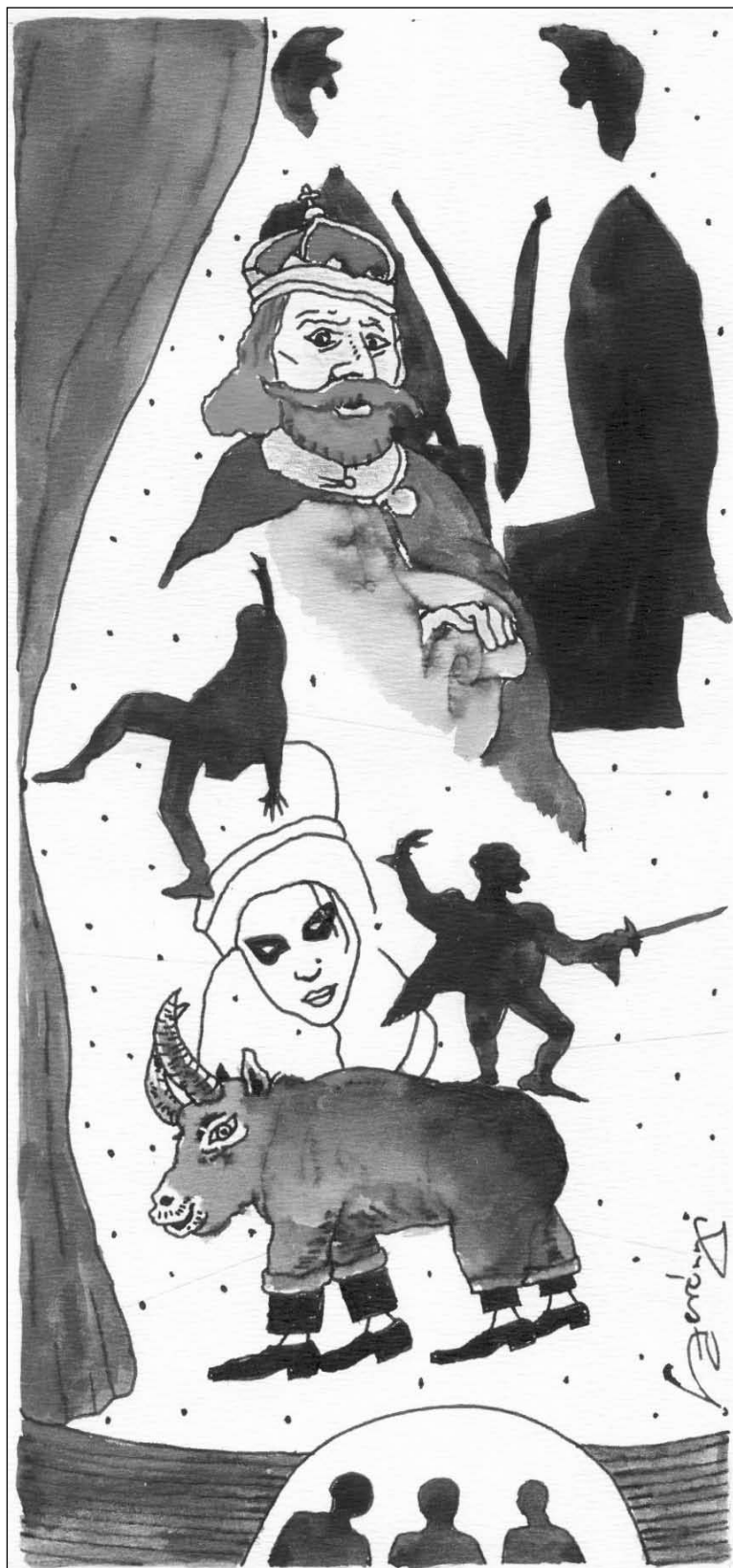

KISVÁRDAI LAPOK

JÚNIUS 19.

A HATÁRON TÚLI MAGYAR SZÍNHÁZAK XX. FESZTIVÁLJÁNAK NAPILAPJA – X. ÉVFOLYAM 1. SZÁM – 2008. JÚNIUS 19.

Múlt, jelen, jövő*

Amikor 1989. június 23. és 29. között Pribula László kezdeményezésére három határon túli színház randevúzott Kisvárdán, a résztvevők nem sejtették, hogy egy egyszer majd nagy múltú fesztivál áll előttük. Az azóta eltelt húsz évben oly szélesen hömpölyögtek az események (határon innen és túl), hogy bele sem férnek ebbe a keskeny sávba.

Két évtized nagy idő, ezt mi sem jelzi jobban, mint hogy Papp Timi kolléganóm akkoriban épp négyest kapott magatartásból a hetedikes bizonyítványába, ami egy kitűnő tanuló kislány esetében – kisé anakronisztikus kifejezéssel élve – vércikinek mondható. Szemere Kata a hírhedt erettségi botrány áldozataként lépett át a nagykorúságba ez idő tájt – lásd Török Ferenc Moszkva tér című filmjét –, Jászay kolléga pedig olyan pici volt még, hogy nem is emlékszik semmire. Magam a 29. Miskolci Filmfesztiválról Irándó Film Színház Muzsika-riporttal bíbelődtem.

Most meg itt vagyunk.

Húsz év múlva, úgy képzelem, egy szép, lassan már felújításra váró kisvárdai színházépületben ünneplik széles tömegek a negyvenediket. Látom is magam előtt az Oláh Albert-szobor előtt álldogáló Darvai Nagy Adrienne-t. Kezében a kerek évfordulóra megjelent könyvével azon izgul, hogy Demeter András EU-biztos befut-e a megnyitóra. Befut, persze, hiszen mióta az autópálya eljutott Temesvártól Záhonyig (Budapestén át), sitty-suttu ide lehet érni. Szűcs Kati egyenesen a NYOSZT-ról érkezik. Nyakó Béla igazgató pár percet késik, mert kicsit elhúzódtott az Ost-West Konferenciaközpont avatása. A színház előcsarnokában a jelenlegi beregszászi társulat unokái rajcsúroznak. A búfé előtt Bogdán Zsolt várják csillogó szemű fiatalok százai: autogramot szeretnének. A Sárly László vezényelte koncerthez ezúttal a kisvárdai Marriott Hotel étterme biztosítja az eszcájgot. (A zsűri nem a Marriottban lakik, hanem a Hiltonban, mert ott annyira hangszigetelték a szobák, hogy be sem hallatszik a harangszó.)

Én egyébként, tekintettel hajlott koromra, nem leszek itt. Otthon nézem a királyi tévén az egész napos élő közvetítést, és bújom az interneten a Kisvárdai Lapokat.

Stuber Andrea

*Midőn ezt írtam, tiszta volt az ég.

Születésnap után, „keresztelő” előtt

A XX. fesztiválra – ha új színházzal nem is, de – több újítással szolgálnak a szervezők

A Határon Túli Magyar Színházak Fesztiválja – amelyet a rendezvény végén vélhetően már nem így neveznek – jubileumi lesz, hiszen az évek során magának komoly rangot kivívott nyári teátrumi találkozó két évtizede színesíti nemcsak a város és megyénk, hanem az egész Kárpát-medence színházi palettáját.

– A 20. évfordulóra igyekszünk megfelelni a fokozott elvárásoknak, bár sajnos az évek óta remélt új színházteremmel idén sem szolgálhatunk még – fogalmazott Nyakó Béla, a Várszínház és Művészetek Háza igazgatója, majd hozzátette: – Míg tavaly az előadásokat három helyszínen rendeztük meg, addig idén a játszóhelyek számát megdupláztuk. A Művészetek Házába a komolyabb hangvételű, a Várszínpadra jobbra szórakoztató produkciók kerülnek, a szakiskolai aulába a korábbiakhoz képest sokkal jobb adottságú, klimatizált terembe a stúdió-előadásokat visszük. Az említettekén túl tervezünk még produkciókat a kultúrházi Kamaraterembe, a Coffein Kávéházi Klubba, valamint a Főtéri Színpadra is.

– Apropó, miként áll az új színházterem ügye?

– Pályázatunk annak idején ugyan minden szempontból megfelelt, ám sikerrel csak a legközelebbi ilyen célú pályázat kiírása kecsegtet. A legfőbb gond, hogy közben – az eredeti terv műszaki paramétereinek és tartalmának meghagyása ellenére is – a költségvetési összeg mindenképpen emelkedik. Legnagyobb fájdalomkra idén is hiányozni fog a fesztiválról a kolozsvári társulat, ugyanis a két kiszemelt darab egyikét sem tudjuk bemutatni a produkciókhoz mindenképpen szükséges, de nálunk ma még hiányzó színpadtechnikai feltételek miatt. Ezt talán némiképp ellensúlyozza, hogy több új társulat, illetve színházi formáció is eljön hozzánk.

– Érdekesnek tűnnek a Kávéházi beszélgetések és a főtéri pódium produkciói is.

– Utóbbit afféle kedvcsinálónak szánjuk az esti produkciókhoz, s természetesen a Kávéházi beszélgetéseken is bárki ingyen részt vehet. A tereferén a Coffein Kávéházi Klubban Darvay Nagy Adrienne lesz a beszélgetőtárs, vendégei pedig

Nyakó Béla

olyan neves színházi személyiségek, akiknek pályája, tevékenysége a fesztiválhoz kapcsolódik, vagy több ponton érintkezik vele. A névsor: Hatházi András és Palocsay Kata (Kolozsvár), Vidnyánszky Attila (Beregszász), Gyarmati Kata, Nagypál Gábor és Puskás Zoltán (Vajdaság), Fabó Tibor és Tóth Tibor (Felvidék), Hajdú Géza és Körner Anna (Nagyvárad). Könyvbemutatók is színesítik a programot, Darvay Nagy Adrienne *A kisvárdai fesztivál* című jubileumi kötetét Nánay István mutatja be, Köllő Katalin *Csíky András* című könyvéről pedig Demény Péter beszél. Vétítéssel egybekötött nosztalgizálás keretében Békés Pál *New-Buda* (1995) című darabjának

feldolgozásáról Horváth Z. Gergely (rendező), Nánay István és a koprodukció résztvevői cserélnek eszmét.

– Jubileumi újítás a nagyszámú versenyprodukció is?

– Valóban, soha még ennyi darab nem méretett meg Kisvárdán. Több mint két tucat produkciót értekel majd a zsűri. Éppen ezért az Eszenyi Enikő, Alföldi Róbert (színeszek), Horváth Péter (író), Nánay István (kritikus) és Sáry László (zeneszerző, zenepedagógus) alkotta ítélesztőcsapatból ketten majd a zenés darabokra fókuszálnak inkább, de természetesen bármelyik előadást valamennyien megnézhetik és véleményezhetik. E helyütt kell szólnom arról is, hogy a délelőtti szakmai értékeléseken a szakma két kiválósága, Ascher Tamás és Zsámbéki Gábor is elemzi majd a produkciókat.

– Lehet-e már tudni, mi lesz a fesztivál új neve?

– A fesztivál kapcsán immár nem hagyható figyelmen kívül, hogy a társulatok többsége EU-tagországban működik, s ezért érdemes megfontolni azt a még tavaly keltezett javaslatot, hogy a huszadik fesztiváltól kereszteljük át a rendezvényt. Több elnevezés is felmerült, voltak, akik az Európai Magyar Színházak Kisvárdai Fesztiválját tartották a legkifejezőbbnek, mások nemes egyszerűséggel és tömörséggel Kisvárdai Színházi Találkozóként emlegetnék az eseményt. A névváltoztatás arra is lehetőséget teremtene, hogy a jövőben egy-két hazai előadást is meghívjunk. Ez tükrözné azt is, hogy ma már egyértelműen kölcsönösségről van szó az anyaországi és az azon kívül dolgozó magyar színházművészek együttműködésében.

Kovács Bertalan

A szakmai zsűrik tagjai

Idén külön díjaznak prózai és zenés teljesítményt

Alföldi Róbert

A szentesi gimnázium színházi fakultációját végzi el, majd Horvai István és Kapás Dezső növendékeként kap színészdiplomát 1991-ben. Nyolc évig a Vígszínház tagja, azután sokáig szabadúszó. 2006-tól a Bárka Színház igazgatója, 2007 végén pedig pályázat útján elnyeri a Nemzeti Színház igazgatói posztját. Szerteágazó tevékenységébe a televíziós műsorvezetés, a pódiumbeszélgetés és a festészet – számos önálló kiállítás – épp úgy beletartozik, mint a színészet, a színházi rendezés és a filmrendezés. Legrégebbi díja a Latinovits Zoltán-díj 1991-ből, a legfrissebb pedig a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje 2007-ből.

Eszenyi Enikő

Kapás Dezső és Horvai István osztályában diplomázik a Színművészeti Főiskolán, s azóta a Vígszínház tagja. Színészi pályáját a drámairodalom legnagyobb szerepei és rangos művészeti díjak fémjelzik – fesztiváldíjaktól kritikudíjakon át a Kossuth-díjig. A kilencvenes évek elejétől rendez is, nemcsak Magyarországon, hanem Szlovákiában, Csehországban és az Egyesült Államokban, s e minőségében is számos színházi siker fűződik a nevéhez. Filmszínészi pályafutása ugyancsak gazdag, de megjelent két lemeze is, egy könyve, s időről időre összeállít és bemutat egy-egy zenés, táncos, vagy versekből szerkesztett önálló estet. A legutóbbi A gyönyörben nincs középút.

Nánay István

Kilenc évig villamosmérnökként, hat évig üzemi újságíróként dolgozik, majd harmincegy évig munkatársa, tizenöt éven át főszerkesztő-helyettese a Színház folyóiratnak. Rendezőasszisztense volt Ruszt Józsefnek, Fodor Tamásnak, Mezei Évának (Universitas Együttes) és Halász Péternek (Kassák Stúdió). 1982-től tanít (Színház és Filmművészeti Egyetem, Népművelési Intézet, ELTE, Veszprém, Kolozsvár, Marosvásárhely, Zsámbék, Hajónapló Műhely). Tizenöt könyvet írt, illetve szerkesztett, szakmai publikációinak száma ezerkétszáznál is több. Legutóbbi kötete Profán szentély címmel az Egyetemi Színpad történetét dolgozza fel.

Horváth Péter

Színészként végzett a főiskolán 1973-ban, harminc évvel később pedig Doctor of Liberal Arts fokozatot szerzett ugyanott. A közties időben színész, író (József Attila-díjas), dramaturg, rendező. Nevéhez fűződik egyebek mellett a *Szerelem első vérig* című film, *A padlás*, a *Valahol Európában* című musical és az *56 csepp vér*. Regényei, novellái jelentek meg, filmjeit, színdarabjait játsszák – több tucat bemutatója volt –, hangjátékait számos országban sugározzák. Öt évig volt a Budapesti Operettszínház rendezője, két szezonon át művészeti vezetője a székesfehérvári Vörösmarty Színháznak, az utóbbi években a Szegedi Nemzeti Színház főrendezője.

Sáy László

A Zeneművészeti Főiskolán tanult zenetanárnak, zeneszerzőnek, Szervénszky Endre tanítványaként. Az Új Zenei Stúdió alapító tagja, a budapesti Katona József Színház zenei vezetője. Tagja a Magyar Zeneszerzők Egyesülete elnökségének, valamint a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémiának. Erkel Ferenc-díjas, Bartók Béla – Pásztory Ditta-díjas érdemes művész. Kiadták négy önálló szerzői lemezét, megjelent nyomtatásban több mint ötven műve. A határon túli magyar színházak kisvárdai fesztiváljának évek óta visszatérő vendége: *Szóveg – ritmus – zene* címmel tart workshopot.

Visszapillantó tükörben két évtized

Pribula László örül és olykor bosszankodik

Emberi (jó) szokásaink közé tartozik, hogy rendre megemlékezzünk a kerek évfordulókról. Mert illik! Pribula László várszínházi igazgatóként ott bábáskodott az első kisvárdai színházi találkozó megszületésénél. Mint mondja, optimista szemléletéből fakadóan a házassági évfordulókhöz hasonlóan ő inkább az ezüst- és az aranyjubileumok megünneplésének a híve. Éppen ezért tervei és reményei szerint a színházi fesztivál 25. évfordulóját majd egy átfogó és hiteles elemzéssel köszönheti, méltóan az „ezüsfesztiválhoz”.

– Tollforgatóink nemcsak az évfordulókon, hanem minden esztendőben méltatják a fesztivál jelentőségét – mondja Pribula László –, s emlékeztetnek bennünket, hogyan is volt, s mi történt egykoron. Azt gondolom, mindegy milyen céllal és szándékkal teszik ezt, a lényeg, hogy írásaikkal (hozzá)segítik a történetírókat egy alapos és igényes összegző mű kiadásához. Ugyanakkor csak kapkodom a fejem, s néha el-elcsodálkozom a memoárok némelyikén. (Elképesztő, mi mindent éltünk át, illetve kellett volna átélnünk ahhoz, hogy eljuthassunk a XX. évfordulóhoz!?) Komolyan mondom, lenyűgöző némelyek fantáziája!

– Jól érzem, hogy nemcsak szkeptikus, hanem bosszús is?

– Hát hogyne, amikor állítólag olyan dolgok is megtörténtek velünk, amikről eddig halvány sejtelmünk sem volt. Olyanok méltatják a rendezvényt a fesztivál bölcsőjének állítólagos ringatói közül, akik még véletlenül sem voltak ott a születésnél. Ha ugyanis tényleg oly sok önzetlen pátyolgatója lett volna „babánknak” – amely végül is csak felnőtt valahogyan, és van módja megünnepleni 20. születésnapját –, most nem fájna a rendezők feje, hogyan csapjanak felhőtlen mu-

latságot a kerek évfordulón. Nem szeretnék ünneprontó lenni, de úgy illene, hogy a valóságnak megfelelő módon idézzük fel a fontos állomásokat, amelyeken át eljuthattunk ehhez a nem mindennapi színház-történeti eseményhez.

Pribula László

– Kik voltak hát az igazi bölcsőringatók?

– Külön névsor citálása helyett helyesebb megadni a tiszteletet mindazoknak, akik lelkiismerettel és egészséges lokálpatriotizmussal segítettek az Európában mindmáig egyedülálló eseményt. Nem kell belőlük hősokeket kreálni, annál is kevésbé, mert többségükkel ezt már megtette a történelem. Ugyanakkor senki nem várja az igazi „fesztivál-bábák” közül a tömjénezést, hiszen nemcsak szívügyünk, hanem kötelességünk is volt cselekedni, és mert önként vállaltuk a sokszor emberfeletti munkát. Igazságtalan volna, ha nem emlékeznénk meg azokról, akik átsegítettek bennünket a hullámvölgyeken, mert bizony voltak olyan periódusok is a történetben, amikor borotvaélen táncolt a fesztivál. De most nem a nehéz

időkre akarok emlékezni, annál is inkább, mert a veszélyek már elmúltak. Legalábbis remélem!

– Ön szerint mi a fesztivál legnagyobb érdeme?

– Én azt kívánom volt kollégáimnak, a kisvárdai színházhistória mai formálóinak, hogy legyen hitük és lelkesedésük értékeink megőrzéséhez. Megéri, ugyanis olyan hihetetlen kultúrkinccs van birtokunkban, amellyel mindörökké beírta magát Kisvárdát nemcsak a művészettörténetbe, hanem a magyarság történetébe is. Mély meggyőződése, hogy a város ugyanúgy hozzájárult az európai rendszerváltáshoz, mint az a tény, hogy kikiáltották a III. Magyar Köztársaságot. Mi több, mi elébe mentünk a rendszerváltásnak, amikor felvállaltunk egy olyan eseménysorozatot, amely akkoriban nagy bátorságot kívánt ugyan, de égetően szükség volt rá. A forrongó európai hangulat is segítette ténykedésünket, de számos visszaemlékezővel ellentétben állítom: nem ösztönösen léptünk, hanem tudatosan készítettünk elő a magyarság összetartását erősítő eseményt.

– Miért éppen a színház volt az üzenetközvetítő csatorna?

– A kulturális forradalmak mindig megelőzik a társadalmi változásokat. Ez mindig így volt a világtörténelem színpadán. Más kérdés, hogy miénkhez hasonló újszerű kultúrtörekvésekből sokan megpróbálták politikai karriert kovácsolni, de hál' istennek ezek tiszavirág-életűek voltak. A kisvárdai fesztivál ma is azokat a célokat szolgálja, amelyeket annak idején megálmodtunk. A fennmaradás záloga, ha nem engedjük a kontárokat és az ügyeskedőket a fesztivál közelébe!

Kovács Bertalan

Csak tíz nap

A sörsátrak fejlődéstörténete

Cseppben a tenger – sörsátrakban a fesztivál. Ha csak a sörsátrakat nézzük, akkor is lemérhető az a hatalmas fejlődés, ami a kisvárdai fesztivált jellemzi a kezdetektől napjainkig. A kezdeteknél ugyan nem voltam ott, nem is emlékszem pontosan, mikor léptem át először a művház küszöbét, de tisztán él bennem a kép, ahogy Nyakó Béla ott állt az ajtóban a maga megkerülhetetlen termetével, és üdvözölte az érkezőket. Mielőtt azonban átléptük volna e küszöböt, a bejárat előtti placcon toporogva, kezdésre várva hol innen, hol onnan ütötte meg az ember fülét üdvrivalgás, a rég nem találkozott ismerősök, barátok, pályatársak egymásra találásának semmihez sem hasonlítható hanghatása. Vagy csak némán egymás nyakába borulók, egymás hátát lapogatók, fejüket egymás vállába fúró összeölelkezők látványába botlott a tekintet, tapintatosan bámulva, hogy ki kicsoda.

Az ácsorgás, a toporgás fontos az emlékképekben, mert a művház előtt mindössze két-három fehér műanyag kerti asztal állt néhány székekkel, piros napernyővel, hívogatón, ám leülni hozzájuk valahogy nem illett – sokszoros lett volna a túljelentkezés egy-egy ülőalkalmatosságra, ámbár a télen-nyáron üzemelő köztéri padok kétségtelesen enyhítettek valamit az ínséges helyzeten.

Aztán az évek során szaporodni kezdtek a fehér kerti asztalok a székekkel, napernyőkkel, mediterrán terasz hangulatát idézve, és a művház előtere helyett mind többen választották az éjszakába, pontosabban reggelekbe nyúló beszélgetések színteréül az egyre barátságosabb placcot. Csakhogy mint tudjuk, az időjárás szeszélyes – Kisvárdán is. Nincs tekintettel fesztiválra, szabadtéri előadásokra, estéli meghitt hangulatra. A zuhogó esőben megint csak a művház előtere maradt, jól

lehet egyik legkedvesebb élményem épp egy ilyen szorult helyzethez kötődik. Az újvidéki fiatalok, Szorcsik Krisztáék, Mezei Kingáék az asztal tetején táncolva, ordítva énekelnek hol magyar, hol szerb dalokat, verik a taktust a kármentőn, amely mögött megszeppent büfés mérlegeli a bú-

Szűcs Katalin Ágnes

torzat esélyeit a túlélésre, és egyáltalán, a jövőt. Seress Zoli behúzott nyakkal (ami az ő esetében egyáltalán nem könnyű) várja az asztal tövében párját, a hangulat eleméntáris. És akkor Magyar Öcsi fejével a duhajkodók felé biccentve, lakonikusan a fülembe súgja (lehet, hogy a hallhatóság kedvéért kiabálta, de nekem suttogásnak tűnt): dudorásznak a szerbek. Azóta szállóige lett ez, tán már magam is elmeséltem a Kisvárdai Lapokban.

Az igények kikövetelte változások, avagy a változások inspirálta újabb igények mindenesetre megteremtették és azóta is folyamatosan bővítik a sörsátor intézményét, ahol persze nemcsak mulatozni lehet, hanem beszélgetni is hajnalig, megvárva az ágyba küldő napfelkeltét – a színházi ember jobbára sötéthez,

lámpafényhez szokott, a felkelő nap elől csukott szemhéja vagy legalább sötét napszemüveg mögé menekül. (Itt jegyzem meg, hogy a sörsátorban természetesen lehet bort, pálinkát, Várdakeserűt és üdítőket is fogyasztani.)

Az első sörsátor a művház bejáratától rendezői balra létesült, mára azonban már szinte körbeveszik az épületet, jótékonyan csökkentve az időjárási viszontagságoknak való kiszolgáltatottságot. És ne feledjük, volt idő, amikor az egyik sörsátor előadóestek, stúdióprodukciók helyszínéül szolgált – na de akkor még nem volt meg a kamaraterem. Ma már rendeltetésszerűen használatnak az impregnált ponyvák, védelmükben kizárólag evés-ivás, beszélgetés és örömmelzés zajlik. Ez utóbbi tán kicsit egyoldalú, a szemközti egyetlen sorház lakóinak mintha nem okozna igazán örömet. Ennek következtében nem sokkal azután, hogy előkerülnek – márpedig rendre előkerülnek – a hangszerek, gitár, dob, miegymás, megjelenik a rendőrség is, csendesebb vígadásra szólítva az egybegyűlteket. Az efféle kihívásoknak (is) köszönhető a fejlődés, a haladás, melynek iránya konkrétan a művház melletti hátsó traktus, ahová idén kéretik éjjel 1-kor átfáradni, az első büfé ugyanis be fog zárni, tevékenységét stafétaszerűen átadva a sorháztól távolabb esőnek. A művház felé nyitott sátorkomplexum utca felé eső hátsó fala-ponyvája hivatott ugyanis a hangszigetelésre.

Ez a tíz nap kétségtelesen a tolerancia próbája is a város és a fesztivál számára – mi a magunk lépését idén is megtettük. És hát a Karády-dal közismert sorát némileg átalakítva: csak tíz nap a világ... (Más forrás – John Reed – szerint tíz nap csupán a megrendítésére elegendő.)

Szűcs Katalin Ágnes

A tökéletes gömb

Fodor Tamás vissza-visszatér Kisvárdára

– Szakaszoljuk a kapcsolatát a húszéves kisvárdai fesztivállal!

– 1992-ben jártam itt először, akkor mint rendszerváltó politikus. Magam vettem fel a parlament kulturális bizottság alelnökéeként, hogy meg kellene itt jelennünk, és aztán én képviseltem az országgyűlést. Jöttem öltönyben, s kétségbeejtően feleslegesnek és haszontalannak éreztem magamat. Úgy tűnt, hogy ez egy protokolláris esemény – hatalmi meg hazafias ügy: nyúlunk a határon túliak hóna alá –, inkább politikai jelentősége van, mint szakmai. Ezért is ért aztán valóságos sokként, amikor tíz évvel később, a 2002-es fesztiválon zsűritagként szembesültem azzal, hogy a határon túl jobb színházat csinálnak, mint nálunk. Elszégyelltem magam. Bizarrnak találtam, hogy a határon túliak Magyarországról importáltak rendezőket, miközben akkor már rég nekünk kellett volna tanulnunk tőlük.

– Miben látja ennek okát?

– A határhelyzet szellemileg és művészileg is izgalmas. Ott működnek ezek a színházak, ahol a különböző kultúrák egybefolynak. Táplálkozhatnak abból a kultúrából is, amelyiknek a földjén teremnek, és sok mindent felszívhatnak magukba a magyarországi művészetekből is – jellemző módon nem annyira a hazai színházból, mint inkább a magyar irodalomból és a filmből. Mostanában Tolnai Ottót olvastam, és világosságot gyújtott a fejemben. Neki van igazsága: létezik Vajdaság és Délvidék, nem mint valami határon kívül rekedt, darabka Magyarország, hanem mint külön entitás. Ugyanez Erdélyről is elmondható. Én a magyar kultúrát ma provinciálisabbnak érzem, mint a vajdaságit vagy az erdélyit. Látnivaló, hogy ott, ahol jobban megszenvedik mindazt, ami a világban van, nyitottabbak is a világra.

– Hogyan fejeződik ki ez a színházban?

– Eszembe jut, amit Szorcsik Kriszta mesélt a *Cselédek*-bemutatójáról. A színházépület hasznavehetetlen volt, egy zárt udvaron próbáltak, néha földre vetették magukat, amikor bombázók húztak el felettük.

Fodor Tamás

Fegyveresek törtek rájuk, de visszarettek az üvöltéstől, hogy mars ki, próba van! Lehet, ezek az élmények mind kellettek ahhoz, hogy ilyen érzékenyek legyenek, és ne fogadjanak be akármit. A vajdasági színészek – ha jó rendezőjük van és jól dolgoznak – elementárisak. Rám lenyűgöző hatással voltak a Mezei Kinga rendezte előadások. Testi színháznak nevezem ezt – nyilvánvalóan benne van a „francia kapcsolat”, Josef Nadj Jel színházának hatása is –, ahol zsigerek válaszolnak a zsigerek küldte ingerekre. Nem átéléssel operálnak a színészek, hanem megélik valamit, együtt a közönséggel. Pár órányi közös életet teremtenek. Amikor két, végignézett kisvárdai fesztivál után Újvidékre mentem Csehov *Platonov*-ját rendezni, bámulattal figyeltem őket. Nem interpretáló színészként működnek, hanem sajátos pszichoszínház résztvevői. A színésznők

rivalizálnak, összeütköznek, és a konfliktusukat termékenyen beleépítik az előadásba. Mint a kavicsok, úgy csiszolódnak egymáson. Vagy mint ahogy a gömb születik. Állítólag a tökéletes gömb úgy áll elő, hogy sok kockát sokáig rázogatnak, míg végül lekerekednek. A próbák alatt Balázs Áron az öt partnernője között nagyjából mindent megélt, ami Platonovval megtörténik a darabban. Felejthetetlen számomra, ahogy Szorcsik Kriszta és Mezei Kinga szinte folyamatos kontaktáncot jártak egymással. Sorolhatnék még különbségeket: például azt, ahogy a *Via Itáliában* Balázs Áron szerbül beszélő szereplőt alakított. Nálunk, ha egy produkcióban megjelenik a nyelvi másság, az vagy karikatúrisztikus, vagy affektált. Ott meg maga a multikulturális lét. De éppígy érdekesek és sajátosak az erdélyi magyar színház jegyei. Azok is markánsan rendezői alapon működnek – végigvezethető a Harag-Taub-Tompa-Bocsárdi-Barabás Olga „vérvonal” –, és sűrű energiákat működtetnek. A színészek mintha áldozati szertartást végeznének: szinte lemondanak a privát identitásukról a szerep megformálásakor. Bíró, Bogdán, Pálffy vagy Váta – maximálisan odaadják a saját, erős egyéniségüket, úgy oldva fel azt a szerepben, hogy észre sem vesszük, milyen az ő privátságuk. Nagy felelősséggel, szinte metafizikai jelentőséggel játszanak. Aki nézi, érzi, hogy nem babra megy a játék.

– Az utóbbi néhány évben bábosoknak tartott workshopot Kisvárdán.

– Nem elég hasznosan és eredményesen. Most viszont elhozzuk a legújabb előadásunkat, *A rettentő görög vitéz* címűt. Ha a mondanómmal nem sikerült eljutnom a színészekhez, akkor mutatni szeretném. Nagypál Gábor – egykori újvidéki színész – játssza a főszerepet. Eddig még nem mertem mondani neki, hogy nagyon jó benne.

Stuber Andrea

Színházi romantika

Szabadkaiak az Ifjúság csipkegyárból

The show is going on. Mármint Szabadkán. Fárasztó, türelemigényes, energia-zabáló csipkegyári szoc-romantikában. Mert: a színház, az a hatoszlopos, 150 éves gyönyörűség, már nincs. Az oszlopok magányosan, csupaszon, vakolat nélkül merednek az ég felé, de mögöttük már nincs épület, csak egy óriási mély gödör. A házat lebontották. De!

The show is going on. A Jadran-féle ex-mozi színpadán. Mi meg (firkászok, bürokraták, mesteremberek, raktárosok) átköltöztünk az eredeti, hamisíthatatlan szocreál feelingbe: a már említett csipkegyárba. A *Mladost* nevűbe (ami szerbül ifjúságot jelent). Próbatermestül! Omladozó vakolat, egyedi szaglószer- vi élmény, fűtés egy üvöltő befűvőből

Viszont az az igazság, hogy mindent meg lehet szokni. Főként, ha mindezt át tudod transzponálni motivációvá. Mint mi (mondjuk rá). Mert dübörgünk ám, teljes erővel! Öt bemutató az évadban:

Először Pacsirta állt elénk Olgával, a Színésznővel meghasonlottan¹, majd Sebastian és Viola (U2 as One) kereste egymást a mediterrán homokban², télen Higgins tanított dikciót³, majd Seress hangja úszott a „sárszegi” porszagú csendbe⁴, és évad végén egy magányos szaxofon Szabadkán maradt: Amese hangja⁵.

Ja meg: október végén a Délvidéki Magyar Színház Napjának örülete a kortárs vajdasági dráma felolvasószí-

Kisvárdán. Nemrég jártunk Temesváron, az évadban volt két tíznapos *Bakterház*-turnénk Magyarországon, és Vajdaságban is sokfelé játszottunk. A nyáron meghívást kaptunk Esztergomba és Halasra is.

Ha már a nyár: június végétől a *Záróra*-ból film noire születik egy elhagyatott gyárudvaron, majd nagy kihívásnak ígérkezik a Palicsi Nyári Színpadon a *Jézus Krisztus Szupersztár*, amelynek bemutatója augusztusban lesz.

Szóval a show is tényleg going on. Nemcsak a Jadran Színpadon.

Odalenn, abban a bizonyos gödörben, nőnek már a beton-tartóoszlopok, a piros meg a sárga folyton ingázó óriásdaru alatt meredeznek az acélrudak, úgy tűnik, tényleg lesz valami abból az új színházépületből négy éven belül (vállalom, hogy naiv vagyok!)

De a Soltis Lajos Stúdió nagyon hiányzik. Az az ötven-hatvan férőhelyes picit fészek. Bezárkóztunk ide, és megállt az idő. Innen született a *Toll*, a *Ragyogás*, az *Étellift*, a *Murlin*, a *Záróra*... Úgy, magunk közt, *benről* és *lentről*. De jelenleg nincs Soltis, alternatív se. Csak ígérik. Havonta. Aztán megfűrik. Most éppen nem tudom mi van. Úgy hallom, éppen van ígéret.

A jövő zenéje ebben az ígért Soltisban (ha nem, hát a Jadran-hodályban) az *Equus* Hernyák Gyurkával. Aztán Bérczes Laci jön hozzánk a *Gézagyerekkel*. Verebes István visszatér *Az ember tragédiájával*, és az évad végén – Mezei Zolival az élen – nekifutunk egy Záróra-típusú találkozásnak (közben télen egy Ady-Adél-Dodó trió off premierje: *Adieu Bandi*).

Szóval így. Megyünk tovább. Most meg itt vagyunk veletek (jelenleg feltételezhetően a Művészetek Háza előtti sátor vagy napernyő alatt olvasva ezt a cikket egy kávé vagy sör-fröcsi-várdakeserű mellett). És jövőre is veletek ugyanitt. Addig is: The show is, you know...

G. Erdélyi Hermina és Vicei Natália az Amese marad előadásában

(vagyis a próbák csendben, de nagykabátban, az ablak alól settenkedő jeges szellő lágy fuvallatában), aztán, kissé később, a napenergiával izzásig hevített falak hűtése vízzel a tarkódon, pihegve. A szomszéd teremből (függönnyel elválasztva) átkukkant a néni: bekapcsolhatja a sivító szövegépet vagy az esetleg zavarná a próbát?

házával, könyvbemutatóval, gálaesttel, Pataki Gyűrű-díj kiosztásával (Faragó Édi Akulinaként a Kisvárdán látható *Kicsik és polgárokból*).

Versenyben vagyunk/voltunk az Egri Monodrámák Fesztiválon (és *Pacsirta*), a Stúdiószínházak Fesztiválján (*Negyedik nővér*), a gyulai Shakespeare Fesztiválon (*Vízkereszt*) valamint itt,

¹ és *Pacsirta* – Táborosi Margaréta monodrámája Kosztolányi Dezső nyomán

² Shakespeare: *Vízkereszt vagy bánom is én* Telihay Péter rendezésében

³ Lerner-Loewe: *My Fair Lady* Földes Tamás rendezésében

⁴ Müller-Seress: *Szomorú vasárnap* Kovács Frigyes rendezésében

⁵ Zalán Tibor: *Amese marad* László Sándor rendezésében

A Kisvárdai Lapok szerkesztősége

2008. június 19. (csütörtök)

Stuber Andrea

Közgazdász, magyartanár és újságíró végzettségű színházi hírlapíró. A nyolcvanas évek közepétől a Film Színház Muzsika, azután a Népszava, majd az Esti Hírlap

munkatársa. Három évig a nyíregyházi színház dramaturgja. Jelenleg a kultúra.hu portál olvasószerkesztője, a Digitális Irodalmi Akadémia szakértője, a Színház és a Criticai Lapok állandó szerzője. A Színkritikusok Céhe elnökségének tagja. Negyedik alkalommal felelős szerkesztője a Kisvárdai Lapoknak.

Papp Tímea

Az ELTE-n szerzett angol-magyar szakos diploma és kulturális menedzsment tanulmányok után a Budapesti Gazdasági Főiskolán végzett közgazdászként, jelenleg a Pannon

Egyetem színháztörténet szakának hallgatója. A Fidelio Sűgő és a Fidelio.hu szerkesztője. Színházi és egyéb kulturális tárgyú írásai a Revizor.hu, a Kultúra.hu oldalon, valamint a Színház és a Criticai Lapok folyóiratokban jelennek meg. Ebben az évadban zsűritag volt a Vajdasági Magyar Drámaíróversenyen és az egri monodráma-fesztiválon.

Jászay Tamás

Magyar, történelem és összehasonlító irodalomtudomány szakon végzett Szegezen. Kulturális és tudományos újságírásból él: 2008 januárja óta a Revizor nevű művészetkritikai

portál szerkesztője, állandó szerzője. A Magyar Tudományos Akadémia honlapjának újságírója. Írásai 2003 óta rendszeresen megjelennek nyomtatott és online folyóiratokban. Alternatív- és táncszínházi fesztiválokon, illetve a Bárka Hajónapló Műhelyében ifjú kritikusok íásaival foglalkozik, zsűritagként részt vesz a diákszínházi mozgalomban.

Szemere Katalin

1996-ban magyar-angol szakon végzett az ELTE Tanárképző Főiskolai Karán. 1996-ban egyiptomi ösztöndíjat, 2000-ben Kolibri nevű, újságíró ösztöndíjat kapott Angliába. 1990

októbertől két évig a Magyar Rádió angol szekciójában gyakornokoskodott. A Népszabadságnak a kilencvenes évek eleje óta ír, szerkeszt. Cikkei megjelentek a 168 óra, a Kritika, a Zsöllye, a Budapest, a Hívó című folyóiratokban, a Sűgő online-on, a kultúra.hu portálon. Szerzője, illetve társszerzője több, színházi tárgyú tanulmánynak.

15.30

Kökény Matyi – vásári játék
Ort-Iki Bábszínház
Főtéri Színpad

18.00

Ünnepélyes megnyitó
Szigligeti Ede: **Liliomfi**
Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház
Művészetek Háza

21.00

Gorkij: **Kicsik és polgárok**
Szabadkai Népszínház
Rákóczi-stúdióterem

KisLap-díj 2007

A Kisvárdai Lapok szerkesztősége három évvel ezelőtt alapította meg művészeti díját, amelyet első alkalommal Tokai Andrea, a Temesvári Csiky Gergely Színház művésze kapott. A második alkalommal B. Fülöp Erzsébeté lett a díj, tavaly pedig abban a megtiszteltetésben részesültünk, hogy Karna Margitnak, a Szabadkai Népszínház *Molière (Képmutatók cselzővése)* és *Tangó* című előadásai szereplőjének adhattuk át a díjat a fesztivál záróünnepségén.

A címlapon
Szerényi Gábor grafikája

KISVÁRDAI LAPOK

a Határon Túli Magyar Színházak XX. Fesztiváljának napilapja

Felelős szerkesztő: Stuber Andrea
Szerkesztőség: Jászay Tamás, Papp Tímea, Szemere Katalin
Fotó: Kovács Bertalan
Nyomdai előkészítés: Jurás László
Nyomdai kivitelezés: Pirehab (Kisvárdai)
Felelős kiadó: Nyakó Béla
ISSN 1587-8325

Támogatók:

Oktatási és Kulturális Minisztérium
Nemzeti Kulturális Alapprogram

www.kisvarda.szhaz.hu

Rettentő görög vitéz Pestről

A Stúdió K a legújabb – voltaképp még be sem mutatott – gyerekelőadásával szerepel a kisvárdai fesztivál versenyen kívüli programjában. Zalán Tibor antik mesejátéka a görög mitológián alapul, s Fodor Tamás rendezésében játssza a társulat. Főszereplők: Nagypál Gábor, Hannus Zoltán, Nyakó Júlia.

A pénteken délelőtt 10 órakor kezdődő előadás után Fodor Tamás afféle mini workshopot tart a szakmai érdeklődőknek.

A Határon Túli Magyar Színházak XX. Fesztiváljának támogatói:

Oktatási és Kulturális Minisztérium, Nemzeti Kulturális Alap, Kisvárdai Város Önkormányzata, Szülőföld Alap, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgazdálkodási

Médiatámogatók: Duna Televízió, Vár FM Rádió, Magyar Színházi Portál, MCOnet Kft.